

Quidquid sit de his sententiis ita expositis, observare juvat controversiam vix supponi posse, tum quia repugnat de facto maternitatem divinam a gratia sanctificante separari, tum quia hæ duæ dignitates, utpote ad diversos ordines pertinentes, sese mutuo excedunt ac proinde inter se difficile comparantur.

QUERITUR *utrum et quonam sensu dignitas Matris Dei dici possit infinita?*

Juxta divum Thomam (1^a pars, quæst. xxv, art. v, ad. 4), maternitas divina habet *quamdam infinitatem*; quod duplici sensu exponi potest, tum 1° ex eo quod terminatur ad Deum; et in eo sensu Albertus Magnus dicit: « Filius infinitat Matris bonitatem, omnis enim « arbor ex fructu cognoscitur; » tum 2° ex eo quod sit maxima dignitas ad quam mera creatura evehi queat, ut mox probavimus; et ita in eo sensu nuncupari potest infinita, quia in genere suo, id est, in ordine meræ creaturæ nec esse nec concipi potest aliquid melius (Ita de Rhodes, *ibidem.*).

« vero in ratione dignitatis, maternitas Dei est potior, quia Vir-
« ginem in gradu eminentiori collocat. Idque potest aptissimo
« exemplo explicari ex Prospero Fagnano deprompto. Cardina-
« latus, inquit, si conferatur cum episcopatu in ratione entis,
« profecto inferior est; cardinalatus enim præcise sumptus nullum
« intrinsecum imprimit characterem, sicut imprimit sacer epis-
« copatus ordo, subindeque in esse entis et spiritualis potestatis
« inferior est: si tamen cardinalatus consideretur in ratione di-
« gnitatis, quatenus nimirum Patrem purpuratum Ecclesiæ prin-
« cipem, vicarii Christi consiliarum, supremi judicii senatorem,
« et veluti membrum ipsius Pontificis constituit, sub hac ratione
« cardinales supremum sacerdotii gradum occupant, ipsos epis-
« copos judicant, quia episcoporum episcopi romani antistitis
« corpus moraliter ingrediuntur. »

COROLLARIA MAXIMI MOMENTI

Ex tota illa doctrina quam tradidimus circa dignitatem Matris Dei, deducuntur quædam corollaria quæ spectanda sunt tanquam fundamenta totius Tractatus; sunt enim totidem principia generaliora ac fecundissima quibus innituntur quasi cardinibus fere omnes theses ac propositiones dein demonstrandæ ac evolvendæ. Exinde accuratius notanda sunt necnon tenaci memoria retinenda.

COROLLARIUM PRIMUM

Ex dictis colliges 1° maternitatem divinam fuisse relative ad Mariam fontem ac principium omnium gratiarum quibus præ cæteris a Deo cumulata fuit.

Prob. Non concipitur enim cur Deus B. Mariæ sine ulla proportionem ac mensuram omnia dona sua contulerit nisi ipsam sibi matrem elegerit. Exinde, in exponendis ejus perfectionibus, semper præ oculis hanc dignitatem habere debemus tanquam mensuram ejus privilegiorum.

COROLLARIUM SECUNDUM

Colligitur 2° ut certum, tribuendum esse B. Mariæ modo supereminenti omne privilegium gratiæ quod quibusdam concessum est.

Probatur 1° ex auctoritate tum Patrum, tum theologorum. — Mirum est audire SS. Patres in hoc prin-

cipio adstruendo mirabiliter exsultantes. S. Cyprianus docet quod Mariæ plenitudo gratiæ debeatur. S. Bernardus : « Quod vel paucis, inquit, mortalibus constat « esse collatum, non est fas suspicari tantæ Virgini « negatum fuisse. » S. Petrus Damianus : « Universus « pulvis pigmentarius in Virgine projectus est quando « in ea virtutum conventus reverendum sibi thalamum consecravit; et si cæteris per partes Spiritus « adfuit, Mariæ totam se infudit gratiæ plenitudo. » Idiota in *Contemp. Mariæ* : « Sanctorum omnium « habes privilegia, o Virgo Deipara; omnia in te sunt « congesta, nemo major te nisi Deus. » S. Bonaventura ad Mariam accommodat illud Ecclesiast.: « Omnia flumina intrant in mare, et mare non redundat. » Arnoldus Carnotensis : « Quidquid Creator singulis « distributor justus contulit, Matri adornandæ contulit. » S. Laurentius Justinianus, lib. primo de cast. connubio, cap. 9. « Quidquid honoris, quidquid « dignitatis, quidquid meriti, quidquid gratiæ, quidquid « quid est gloriæ, totum fuit in Maria. »

Eandem doctrinam expresse tradunt omnes theologo. Albertus Magn., ubi de *B. Maria* dicit hoc principium ex terminis per se notum esse. — Suarez item expresse docet quia Maria habet jus singulare ad amorem Filii. (Disp. I, sect. II. — De Rhod. *ibid.*)

Prob. 2º ex pluribus rationibus theologicis.

Prima ratio desumitur ex propinquitate cum Deo. Quo enim aliquid propinquius est principio alicujus perfectionis, eo magis participat illam perfectionem; quemadmodum eo magis aliquid fit calidum ac lucidum, quo magis accedit ad solem. Porro ex una parte Deus, et quatenus est Deus et quatenus est homo, pri-

um est principium effectivum omnis gratiæ, et ex altera parte nihil propinquius esse potest filio quam mater cujus substantia est ipse filius, portio quædam ejus. Adde lactationem, gestationem, convictum, affinitatem, similitudinem. Ergo 1º Mater Dei, quatenus propinquissima Deo, debuit participare omnes influxus gratiarum.

Secunda ratio desumitur ex munere matris. (S. Thom., 3ª Part. quæst. 7, art. 10). Deus ex ordine suavi ac consueto suæ Providentiæ, semper dat gratias tanquam perfectiones necessarias ad exercenda munera quæ directe spectant ejus gloriam, præsertim quando ipsemet hominem in tali officio constituit. Ita videmus immensa privilegia fuisse Joanni Baptistæ collata propter munus Præcursoris; ita omnes Apostoli repleti sunt Spiritu sancto ad mundum illuminandum et prædicandum Evangelium. Ergo debuerunt conferri B. Mariæ modo supereminenti omnia dona ac privilegia quæ aliis collata sunt, cum munus Matris Dei omne aliud longe antecellat.

Tertia ratio desumitur ex juribus quæ Deipara assecuta est tanquam mater in ipsum Christum. Ordo caritatis postulat ut diligatur ac honoretur a Deo præ omnibus aliis creaturis, quia ex ordine caritatis, parentes omnibus aliis præferri debent. Atqui B. V. non potest plus diligi quin inde majorem gratiam obtineat; qua enim proportionem Deus amat, confert gratiam. Ergo...

COROLLARIUM TERTIUM

Colligitur 3° tanquam valde probabile, B. Mariæ tribuendum esse quidquid Deus concedere potest puræ creaturæ de potentia ordinaria.

Dixi de potentia ordinaria, id est in ordine præsentis et seclusis privilegiis unionis hypostaticæ, quia repugnat divinæ sapientiæ tanta conferri meræ creaturæ beneficia et dona quanta Christi humanitati. Inde concluditur quod privilegia quæ in infinitum augeri possunt, v. g. gratia sanctificans, quam maxima in B. Maria supponi possunt, dummodo semper infra privilegia Christi reponantur. Quoad privilegia quæ per se sunt fixa nec ita in infinitum augeri possunt, v. g. immunitas a peccato et concupiscentia, B. Mariæ tribuenda sunt, nisi, ex communi sensu theologorum habeantur tanquam speciale privilegium unionis hypostaticæ, ut esset, v. g. visio intuitiva modo permanenti in statu viæ.

Prob. 1° auctoritate. — Evidenter eruitur 1° ex verbis SS. Patrum et præsertim ex his sancti Anselmi : « Deuit Virginem ea puritate nitere qua major sub Deo nequit intelligi. » Porro, si B. Maria non haberet omnes perfectiones quærum pura creatura capax esse potest, non niteret illa puritate qua major sub Deo nequit intelligi. Huc tendunt omnia testimonia SS. Patrum qui aperte docent deberi Mariæ plenitudinem gratiæ, gratiam immensam, incomprehensibilem, stupendam, etc. etc., ut jam diximus. — 2° Ex

his verbis bullæ *Ineffabilis* : « B. Mariam eam innocentiam et sanctitatis plenitudinem præ se ferre quam major sub Deo nullatenus intelligitur, et quam præter Deum nemo assequi cogitando potest. » — 3° Item sentiunt theologi. S. Ligorius passim in diversis locis hoc principium a nobis expositum clare docere aut supponere videtur. His consonant auctores mystici, qui inter opiniones liberas circa B. Mariam semper ipsi gloriosiores amplectuntur ac tumentur¹.

Prob. 2° ex ratione. — Illud principium admittentur

¹ Unde Newman (Conf. 28, *Gloire de Marie*) non dubitavit asserere : « L'Église a toujours chéri dans le fond de son cœur, et ses enfants ont toujours proclamé avec empressement cette vérité, qu'on ne peut assigner d'autres limites que celles de la nature créée à la sainteté de Marie. » Ita expresse de Rhodes (*Quæst.* 2, sect. III, § 9).

Hæc verba Gersonis refert Aug. Nicolas (*Plan divin*, ubi passim eandem doctrinam fusius evolvit) : « Nous devons conclure, dit-il, que la pureté de cette admirable créature fut si grande qu'il ne peut pas s'en rencontrer une plus grande après celle de Dieu. »

Ita Bourdaloue (*Sermon sur la dévotion à la sainte Vierge*, 1er point) : « Un esprit sage et raisonnable, surtout un esprit bien prévenu à l'égard de Marie, et affectionné à son culte, un esprit, dis-je, guéri de certains préjugés, ou dégagé de certains intérêts dans le choix de deux partis, s'il y en avait deux à prendre, ne penchera-t-il pas toujours vers le plus favorable à la sainte Vierge que nous révérans, etc. ? »

Ita P. Ventura (*Traité sur le culte de la sainte Vierge*) : « C'est une grande et belle parole qu'a prononcée saint Bernard, lorsqu'il a appelé la sainte Vierge « l'ouvrage souverain au-dessus de tout ce qui n'est pas Dieu : *Opus quod solus artifex supergreditur.* » Cette heureuse parole peut se traduire ainsi : Pourvu qu'on ne la fasse pas Dieu, qu'on ne lui attribue rien de tout ce qui est le propre de Dieu et de tout ce qui appartient essentiellement à Dieu, tout hommage, toute grandeur, toute gloire et toute vertu sont dus à l'auguste Mère de Dieu.

dum est cui ex una parte nihil opponi potest, et quod ex altera parte positivis fulcitur rationibus. Porro tale est principium de quo nunc agitur. Ergo...

Prob. min. quoad duplicem partem: 1° Nihil obstat: si quid enim obstaret, esset vel ex parte Dei, vel ex parte Christi, vel ex parte gloriosæ Virginis; sed hoc supponi nequit: non ex parte Dei, quia, cum sit infinite bonus, ex natura sua tendit ad se communicandum et ad elargiendam dona sua in quantum fieri potest et convenit; non ex parte Christi, quia, etsi concedamus B. Mariæ omnes gratias quarum pura creatura capax esse potest, attamen ipsi denegamus privilegia quæ sunt unioni hypostaticæ exclusive reservata; non ex parte Mariæ, quia dona ipsi collata quantacumque sint nunquam excedent ejus dignitatem, ut expresse docet Suarez (Disput. xviii, sect. iv).

2° Positivis fulcitur rationibus. Etenim argumenta supra desumpta ex propinquitate cum Deo et ex munere Matris, si paululum premantur, non tantum probant B. Mariæ esse concedendum quidquid habuere alii sancti, sed etiam quidquid possibile est sensu explicato, quia B. Maria accedit ad Deum per maternitatem divinam in quantum fieri potest, et munus ipsi collatum tantum est ut ad majus evehi nequeat, ut probatum est. Ergo... *Confirmatur.* Vulgo admittunt theologi illud principium relative ad Christum, nempe ipsi tribuendum esse quidquid ex una parte convenit et ex altera non repugnat. Ergo cum quadam proportione applicandum est B. Mariæ; eadem enim sunt rationes ac pro Christo. Jam vero convenit B. Mariam habere quidquid Deus concedere potest puræ creaturæ, et illud non repugnat. Ergo...

Exinde concludamus cum S. Hieronymo: « Mariam
« esse hortum deliciarum in quo condita sunt omnia
« florum germina et adorationa virtutum; » vel cum
S. Bonaventura: « Sicut in mari aquarum, ita in
« Maria sunt congregationes gratiarum. »